

Ενότητα 30: Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια αμέσως μετά τους βαλκανικούς πολέμους

Πηγή: www.afroditishobby.gr

Συνθήκη

Βουκουρεστίου

(28 Ιουλ. 1913)

► Ποια είναι τα εδαφικά οφέλη
κάθε χώρας;

❑ Ελλάδα:

❑ Σερβία:

❑ Βουλγαρία:

❑ Οθωμανική
Αυτοκρατορία

❑ Ιταλία:

❑ Αλβανία

Συνθήκη Βουκουρεστίου (28 Ιουλ. 1913)

- ❑ **Ελλάδα:** κερδίζει μεγαλύτερο μέρος Μακεδονίας, Ν. Ήπειρο, νησιά ΒΑ Αιγαίου (Θάσο, Σαμοθράκη, Λήμνο, Λέσβο, Χίο, Σάμο, Ικαρία) & Κρήτη ➤ *Νέες Χώρες*.
- ❑ **Σερβία:** κερδίζει ΒΔ Μακεδονία.
- ❑ **Βουλγαρία:** μεγάλο μέρος Δυτ. Θράκης.
- ❑ **Οθωμανική Αυτοκρατορία:** ανακτά Αν. Θράκη.
- ❑ Δωδεκάνησα: **Ιταλική** κατοχή.
- ❑ Β. Ήπειρος (πρωτόκολλο Φλωρεντίας) παραχωρείται στην **Αλβανία**.

4.10.1912

17.5.1913

16.6 - 18.7.1913

28.7.1913

έναρξη του Α' Βαλκανικού πολέμου

Συνθήκη του Λονδίνου

Β' Βαλκανικός πόλεμος

Συνθήκη του Βουκουρεστίου

[illegible]

ЕМПРОЭ

ΕΜΠΕΡΙΣΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΗΜΕΡΙΣ
(ΑΙΟΚΤΗΤΗΣ: Δ. ΟΙΚ. ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ: Κ. ΑΥΓΕΡΗΣ)

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΗΡΧΙΣΑΝ ΑΠΟ ΧΘΕΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡ. ΦΡΟΥΡΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΘΑΝΑ ΑΥΤΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ

WILLIAM W. WATKINS is a professor of political science at the University of North Carolina at Chapel Hill. He is the author of *The American Political System* (1985) and *The American Political Process* (1990).

[illegible]

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ

[illegible]

A black and white photograph of a man in a military uniform, likely a Hussar, wearing a tall shako and holding a sword. The image is grainy and appears to be a reproduction from a book.

10.1111/j.1365-3113.2011.04591.x

[illegible][illegible][illegible]

ЕМПРО

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАУКА» МОСКВА

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΦΘΑΣΕΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΕΡΡΑΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ
ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Source: *U.S. Census Bureau, Current Population Reports, 1990*.

1. **„Kommunistische Partei Deutschlands“** (KPD) (A. 11.) – Diese ist die einzige Partei, die sich für die Abschaffung des Kapitalismus und die Errichtung der Sozialistischen Gesellschaft einsetzt. Die KPD ist die einzige Partei, die sich für die Abschaffung des Kapitalismus und die Errichtung der Sozialistischen Gesellschaft einsetzt.

[illegible][illegible]

«Восстановительная деятельность в Девятигорске не останавливается на достигнутом. Ветеранам, а также их близким родственникам, проживающим в Девятигорске, предоставляется возможность посещения санатория «Девятигорск» и санаторно-курортных учреждений в Крыму и на территории Республики Крым».

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԸ

1. *Journal of the American Medical Association*, 2000; 283: 2689-2695.

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various committees of the Board of Directors of the American Telephone and Telegraph Company, for the year ending December 31, 1910:

[illegible][illegible][illegible]

July 6. To Forest Experiment
the examine experimenters (800)
the examine the experimenters the
the examine

[illegible]

Ἀρχὴ. Τὰς. Ἡ ἀρχὴ αὐτῶν τοῦ
ἀποστόλου Παύλου· ὁ δὲ ἄγγελος
ἀποστόλου πρὸς τὴν ἀποστολὴν
τοῦ ἀποστόλου πρὸς τὸν καὶ τὸν
ἐκτὸς τὸν ἀποστόλου πρὸς τὸν ἀποστόλου.

[illegible][illegible][illegible]

**Βαλκάνια: πριν το
1912**

Αυστροουγγαρία

Ρωσία

Ρωσία

Βοσνία

Ρουμανία

Σερβία

Μαυροβούνιο

Βουλγαρία

Ιταλία

Αλβανία

Ελλάδα

Οθωμανική αυτοκρατορία

► Αποτελέσματα
Α΄ Βαλκανικού πολέμου

1913

► Αποτελέσματα Β' Βαλκανικού
Συνθήκη Βουκουρεστίου

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΟΦΕΛΗ

- ❑ Διπλασιάζεται
 - η επιφάνεια του ελληνικού εδάφους (από 63.211 km² σε 120.308 km²)
 - ο πληθυσμός της Ελλάδας (από 2.631.952 σε 4.718.221 κατοίκους)
- ❑ Προστίθενται στον εθνικό κορμό νέα κέντρα (Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλα, Μυτιλήνη, Χίος, Ηράκλειο)
 - με εύρωστη οικονομική ζωή
 - πνευματική παράδοση
- ❑ Προστίθενται νέα πλούσια εδάφη με ποικίλες πλουτοπαραγωγικές πηγές
 - πριν
 - ✓ η εδαφική καχεξία είχε ως επακόλουθο την οικονομική υπανάπτυξη
 - ✓ η γεωργική οικονομία εξαρτιόταν κυρίως από την παραγωγή σταφίδας
 - μετά προστέθηκαν
 - ✓ η καπνοκαλλιέργεια του βορρά,
 - ✓ η ελαιοπαραγωγή των νησιών,
 - ✓ η δασοκομία της Μακεδονίας,
 - ✓ η κτηνοτροφία της Ηπείρου

Διευρύνεται η εσωτερική αγορά με αποτέλεσμα

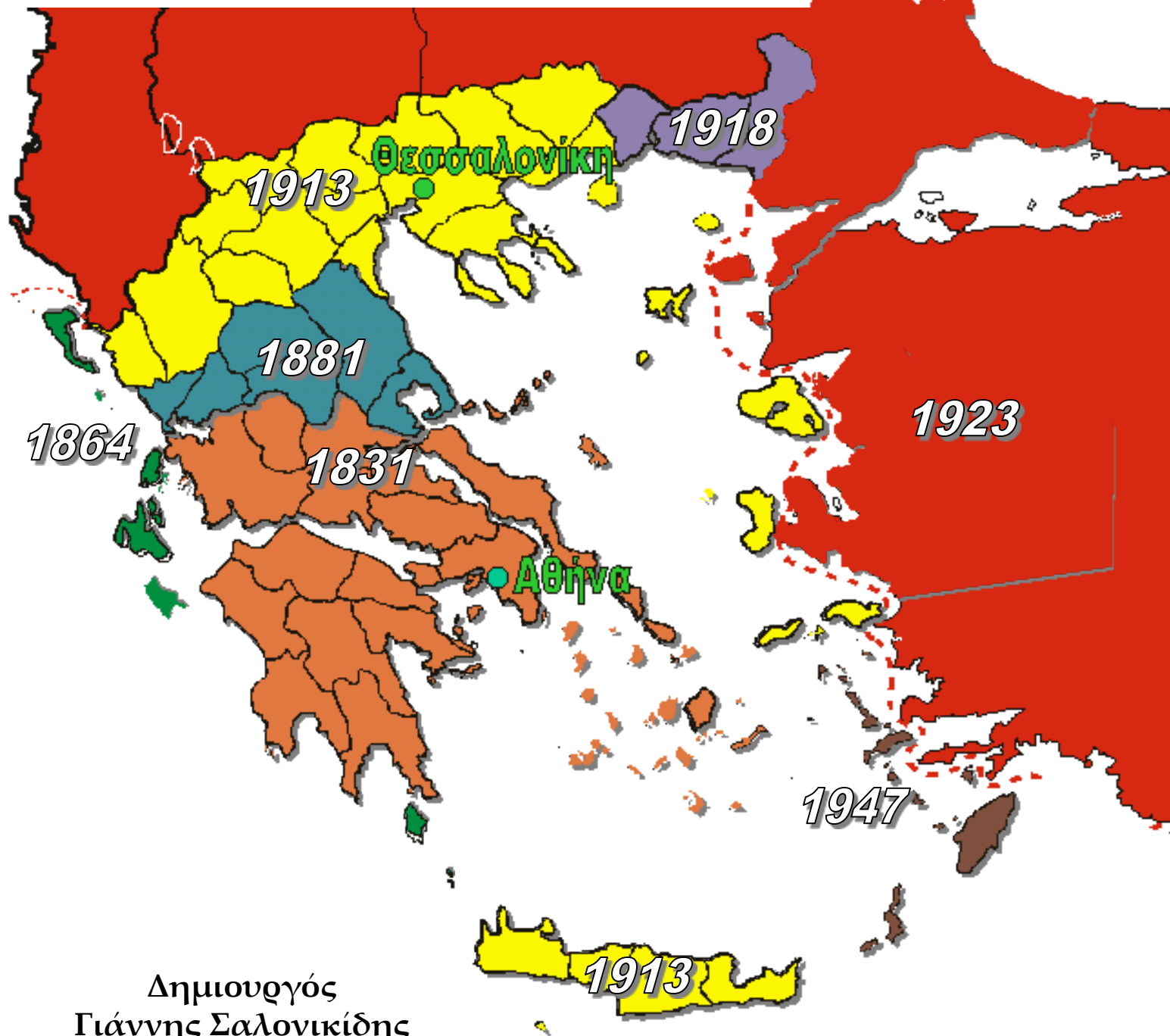
- τη βιομηχανική ανάπτυξη
- και την αύξηση της παραγωγής για την ικανοποίηση των αναγκών του ολοένα αυξανόμενου πληθυσμού ➡ Ενδυναμώνεται η αστική τάξη

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

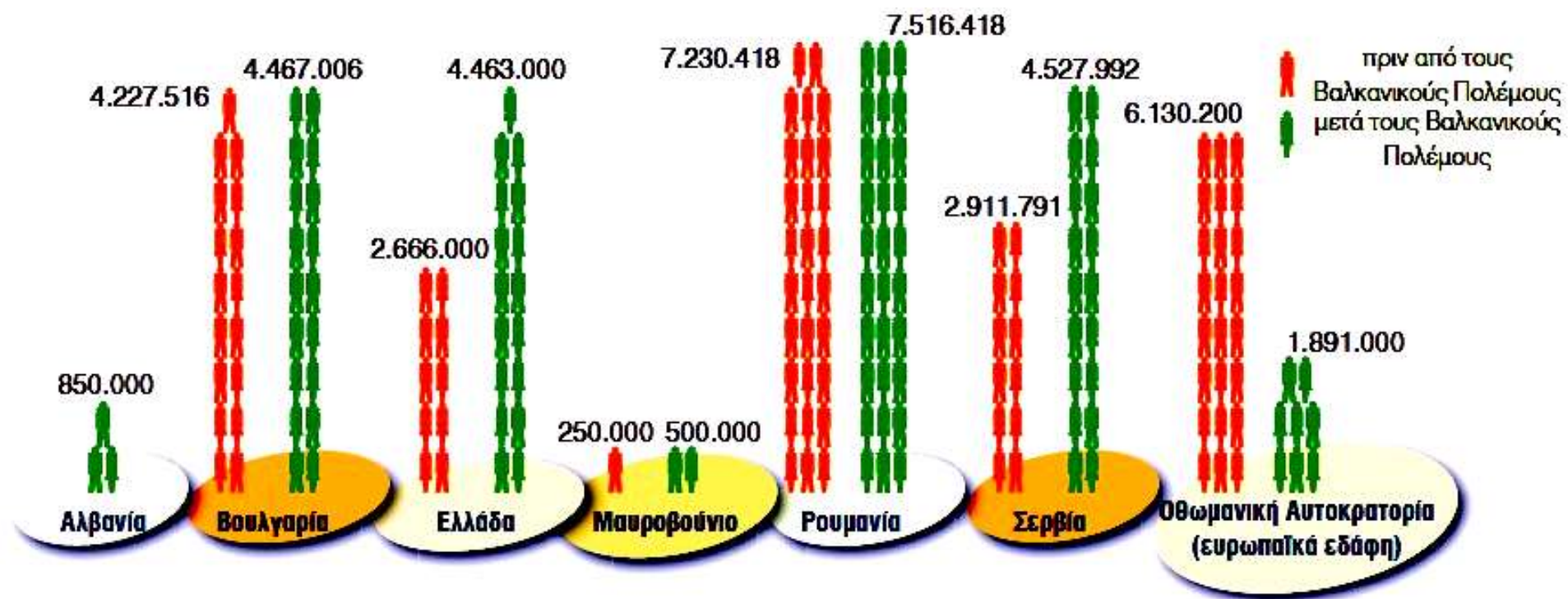
- ❑ Δημιουργείται το πρόβλημα της αφομοίωσης νέων χωρών
 - η **Παλαιά Ελλάδα** είχε απόλυτη εθνική ομοιογένεια
 - οι **Νέες Χώρες** (Κρήτη, Ήπειρος, Μακεδονία) κατοικούνται και από άλλες εθνότητες
 - ✓ (Τούρκους, Βουλγάρους, Αλβανούς, Εβραίους)
 - ✓ που παραμένουν επιφυλακτικές απέναντι στο ελληνικό κράτος
- ❑ Υπάρχει ακόμη το πρόβλημα της μεγάλης γαιοκτησίας (σε Μακεδονία Ήπειρο, όπως και στη Θεσσαλία) σε αντίθεση με την **Παλαιά Ελλάδα**

Ανεξάρτητα όμως από τα προβλήματα
δημιουργήθηκαν
**καλύτερες προϋποθέσεις
για μελλοντική ανάπτυξη**

Δημιουργός
Γιάννης Σαλονικίδης

▲ Ο πληθυσμός των βαλκανικών κρατών **πριν** και **μετά** τους Βαλκανικούς Πολέμους

Η οργάνωση της ελληνικής διοίκησης της Μακεδονίας

Ο Κωνσταντίνος Ρακτιβάν διορίστηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τον Οκτώβριο του 1912, προσωρινός διοικητής των εδαφών που είχε καταλάβει έως τότε ο ελληνικός στρατός. Σε συνέντευξή του παρουσίασε τις βάσεις στις οποίες θα στηριζόταν η οργάνωση της ελληνικής διοίκησης.

[...] Ουδόλως θέλω να είπω ότι θα ανατρέψω τα πάντα. Ο διοικητικός οργανισμός, ο δικαστικός, ως και οι λοιποί κλάδοι της υπηρεσίας θέλουνσι λειτουργήσκει περίπου ως και επί της τουρκικής κυριαρχίας, μετά των μεταβολών, εννοείται, αίτινες επιβάλλονται εκ της νέας των πραγμάτων καταστάσεως. Προς επιδίωξιν και επίτευξιν του σκοπού τούτου οφείλω:

1. Να προσενεχθώ προς πάσας τας εθνικότητας εν ισότητι και δικαιοσύνη, να σεβασθώ τα δικαιώματα των ατόμων και να εργασθώ διά την ευημέρειαν όλων των κατοίκων της χώρας ταύτης αδιακρίτως. Αύται εισίν άλλως τε και αι γενικαί αρχαί, αίτινες κρατούσι και καθοδηγούσι την διοίκησιν εν Ελλάδι, ώστε πάντα ταύτα δεν είναι δι' εμέ νέα. Οι Ισραηλίται της Ελλάδος δύνανται να μαρτυρήσωσι περί τούτου [...].

2. Να εξασφαλίσω την δημοσίαν τάξιν. [...] Εάν ο πληθυσμός δεν είναι ευχαριστημένος, είμαι έτοιμος να δεχθώ και ακούσω όλους τους δυσανεστημένους. Το γραφείον μου είναι ανοικτόν εις όλον τον πληθυσμόν.

Κ. Ρακτιβάν, Έγγραφα και σημειώσεις εκ της πρώτης Ελληνικής Διοικήσεως της Μακεδονίας (1912-1913), επιμ. Κ.Θ. Δημαράς, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1951, σ. 39-43.

▲ Να μελετήσετε την πηγή. Ποια γενικότερη λογική χαρακτηρίζει τις θέσεις του Κ. Ρακτιβάν; Ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι υπαγόρευσαν αυτή τη λογική;

Εβραίοι της Θεσσαλονίκης Σεφαρδίτες = ομιλούντες την ισπανική

► Διαθεματική δραστηριότητα:
Να αναζητήσετε πληροφορίες για την προέλευση, την κοινωνική σύνθεση και την ιστορική διαδρομή της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης.

Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης

Το 1912 στη Θεσσαλονίκη κατοικούσαν μουσουλμάνοι, Εβραίοι, χριστιανοί και πολλοί άλλοι. Οι πιο πολλοί όμως ήταν σεφαραδίτες Εβραίοι, που μιλούσαν ισπανοεβραϊκά (λαντίνο). Κάποιες εβραϊκές οικογένειες ήταν από τις πιο πλούσιες της πόλης, και αρκετοί Εβραίοι ασχολούνταν με το εμπόριο. Όμως οι πιο πολλοί ήταν εργάτες.

Μετά την ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος, ο εβραϊκός πληθυσμός αντιμετωπίστηκε ως μειονότητα. Παρόλο που οι ελληνικές αρχές διαβεβαίωναν τους Εβραίους ότι θα έχουν ίση αντιμετώπιση με τους Έλληνες πολίτες, οι σχέσεις των Εβραίων με το ελληνικό κράτος δεν ήταν πάντα εύκολες. Στα επόμενα χρόνια μέσα στην εβραϊκή κοινότητα αναπτύχθηκαν διαφορετικές στάσεις:

- ▶ Άλλοι υιοθέτησαν την ελληνική εθνική ιδέα και συγχρόνως προσπάθησαν να διατηρήσουν τα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά.
- ▶ Άλλοι ακολούθησαν τις ιδέες του σιωνισμού και επιδίωξαν να μεταναστεύσουν στην Παλαιστίνη.
- ▶ Άλλοι έγιναν οπαδοί του σοσιαλισμού.

▶ Σκίτσο του Αβραάμ Μπεναρόγια, ιδρυτή της Φεντερασιόν στη Θεσσαλονίκη και φύλλο του 1914 της σοσιαλιστικής εφημερίδας Αβάντι (Εμπρός) που έβγαζε η οργάνωση.

◀ Οι αλευρόμυλοι
Αλατίνι στη
Θεσσαλονίκη γύρω στο
1900. Η οικογένεια
Αλατίνι ήταν από τις
πλουσιότερες εβραϊκές
οικογένειες της πόλης.

► Η «Βίλα Μπάνκα».
Χτίστηκε το 1912 για την
εβραϊκή οικογένεια
Φερναντέζ της
Θεσσαλονίκης σε σχέδια
του Ιταλού αρχιτέκτονα
Πιέρο Αριγκόνι.

Η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης

Από το 1873 οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης δέχονται προχωρημένη ευρωπαϊκή παιδεία χάρη στις σχολές της ALLIANCE ISRAELITE UNIVERSELLE. Την ίδια περίοδο κυκλοφορεί στη Θεσσαλονίκη η πρώτη εφημερίδα, η Εβραϊκή «EL LUNAR» (1864) και εγκαινιάζεται η βιομηχανική ανάπτυξη με τον μεγάλο ατμόμυλο των Ιταλοεβραίων Αλλατίνι (1854).

Οι Εβραίοι κρατούν το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου, εξασκούν όλα τα επαγγέλματα και αποτελούν την πλειονότητα του εργατικού πληθυσμού. Γι' αυτό η πόλη ερημώνει τα Σάββατα και τις μεγάλες εβραϊκές γιορτές. Το 1891 η Εβραϊκή Κοινότητα ιδρύει τους λαϊκούς συνοικισμούς του Βαρώνου Χιρς και της Καλαμαριάς και προικίζεται με μια αλυσίδα λαμπρών φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, εγκαθιστώντας ένα σύστημα αλληλοβοήθειας που όμοιό του δεν θα συναντήσουμε σε καμιά άλλη Κοινότητα της διασποράς (Ορφανοτροφεία Καρόλου Αλλατίνι και Μάιρ Αμποάβ, Νοσοκομείο Χιρς, Άσυλο Φρενοβλαβών, Γηροκομείο Σαούλ Μοδιάνο, κ.α.). Η Κοινότητα διαθέτει επίσης πάνω από 30 μεγάλες συναγωγές, δεκάδες ευκτήριους οίκους, σχολεία και τη μεγάλη παραδοσιακή σχολή «Ταλμούδ Τορά Αγκαδόλ». Διαθέτει τέλος πλήρη οργάνωση περίθαλψης και ενίσχυσης των αναξιοπαθούντων μελών της και παροχής πάσης φύσεως υπηρεσιών (θρησκευτικών, υγειονομικών κ.α.). Μετά τη Νεοτουρκική επανάσταση (1908) ιδρύεται η **σοσιαλιστική οργάνωση Φεντερασιόν [...]**.

Από τις 26/10/1912 η Θεσσαλονίκη είναι και πάλι Ελληνική. Οι ηγέτες της Κοινότητας γίνονται αμέσως δεκτοί από τον βασιλιά Γεώργιο και τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο που υπόσχονται σεβασμό των προνομίων της Κοινότητας και πλήρη ισονομία. Σύμφωνα με απογραφή των Ελληνικών αρχών, οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης αριθμούσαν τότε 61.439 ψυχές, έναντι 45.867 Μουσουλμάνων, 39.936 Ελλήνων και 10.600 ατόμων που ανήκαν σε άλλες εθνότητες.

Πηγή: www.hri.org/culture97/

Πολιτικό έργο Βενιζέλου μετά το 1913

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

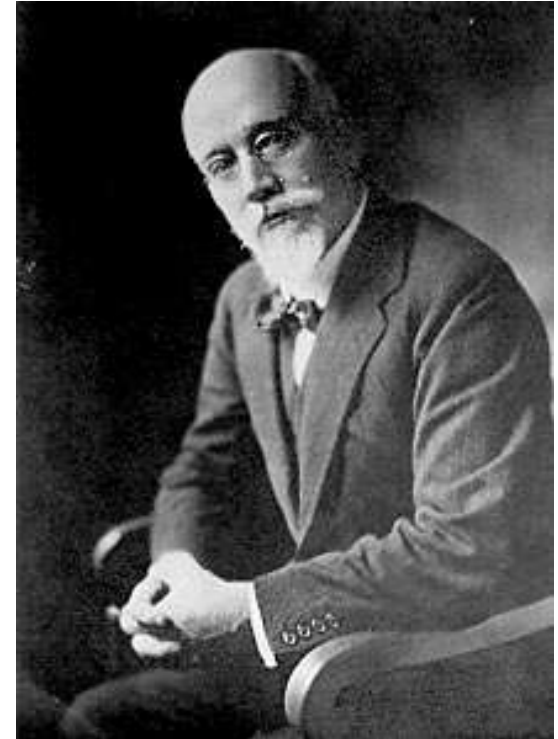
- Συνέχιση μεταρρυθμιστικού έργου.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

- Αναγνώριση εργατικών σωματείων.
- Μέτρα για εξασφάλιση εργαζομένων.
 - Καθιέρωση δωρης εργασίας.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

- Αγροτικοί συνεταιρισμοί.

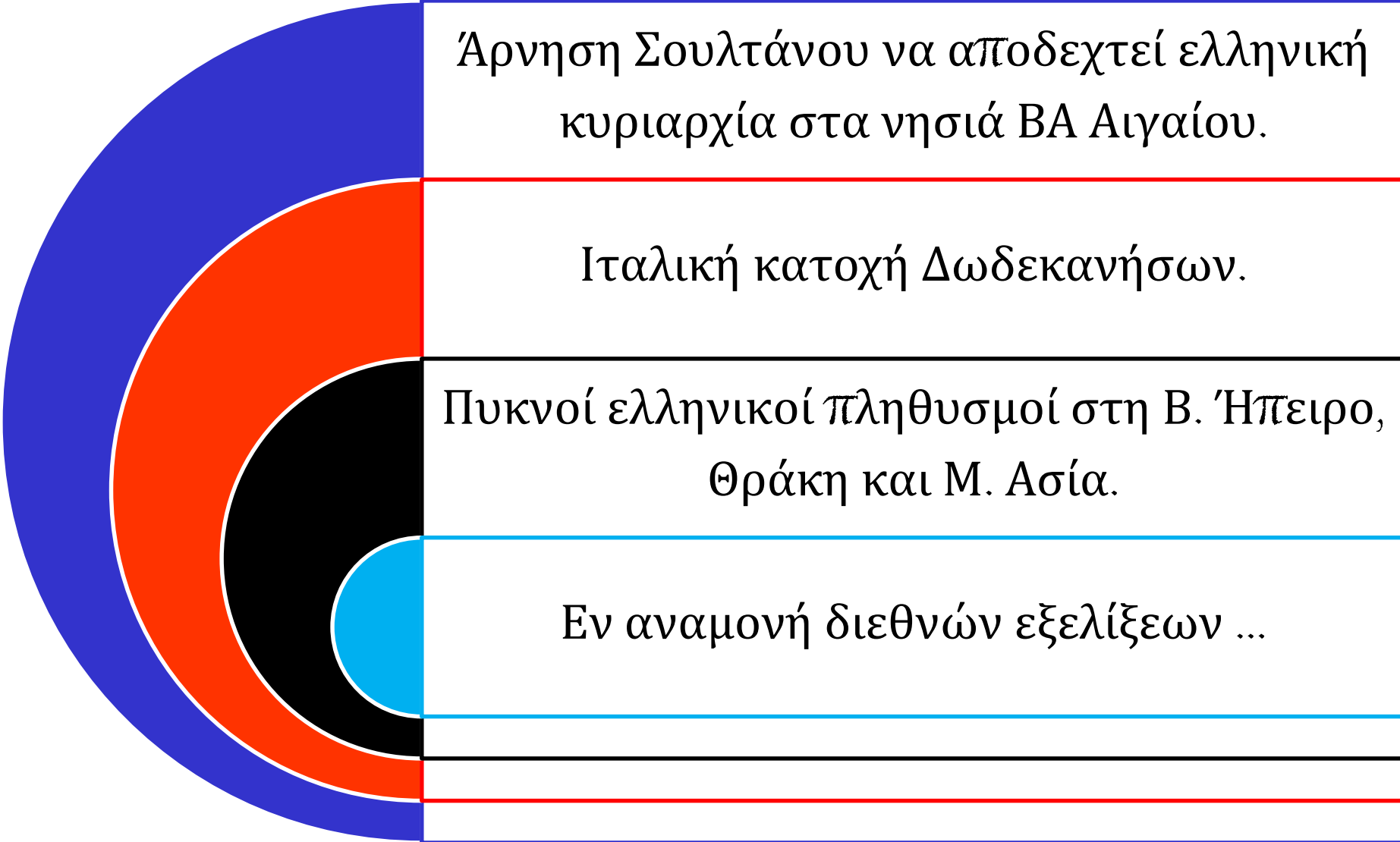
Οι επιδιώξεις της βενιζελικής εργατικής νομοθεσίας του 1914

Ανησυχώντας για την αυξανόμενη ριζοσπαστικοποίηση της εργατικής τάξης και επιθυμώντας να εντάξει το συνδικαλιστικό κίνημα στις αστικές διαδικασίες, η κυβέρνηση [Βενιζέλου] αποφάσισε ν' αναγνωρίσει τη νομική υπόσταση των εργατικών ενώσεων, μέσω ενός νομίμου οργάνου, το οποίο, εκτός από την εγγύηση προστασίας των εργατικών ενώσεων και των μελών τους που θα παρείχε, θα έδινε τη δυνατότητα στο κράτος να ελέγχει τις εργατικές ενώσεις. Έτσι ο νόμος 281/1914 «Περί σωματείων» [...] παρείχε στην κυβέρνηση, μέσω της υποχρεωτικής διαιτησίας και της εποπτείας που ασκούσε στα εργατικά ταμεία αλληλοβοηθείας, το νομικό και ουσιαστικό πλαίσιο στο οποίο μπορούσε να περιορίσει τη ριζοσπαστικοποίηση του εργατικού κινήματος.

Γ. Λεονταρίτης, «Το ελληνικό εργατικό κίνημα και το αστικό κράτος», Θ. Βερέμης, Ο. Δημητρακόπουλος (επιμ.), *Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του*, Φιλιππότης, Αθήνα 1980, σ. 77.

▲ Ποιες ήταν -σύμφωνα με το παράθεμα - οι επιδιώξεις της βενιζελικής εργατικής νομοθεσίας του 1914;

Εξωτερική πολιτική:

Άρνηση Σουλτάνου να αποδεχτεί ελληνική κυριαρχία στα νησιά ΒΑ Αιγαίου.

Ιταλική κατοχή Δωδεκανήσων.

Πυκνοί ελληνικοί πληθυσμοί στη Β. Ήπειρο, Θράκη και Μ. Ασία.

Εν αναμονή διεθνών εξελίξεων ...

Άσκηση 1

Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της **A** με τα στοιχεία της στήλης **B**.

Στήλη A	Στήλη B
1. Δυρράχιο	α. Καταλήφθηκε από τους Σέρβους (1912)
2. Δωδεκάνησος	β. Καταλήφθηκε από τους Ιταλούς (1912)
3. Ανδριανούπολη	γ. Καταλήφθηκε από τους Τούρκους (1913)
4. Μοναστήρι	δ. Πόλη της Αλβανίας

Άσκηση 2

Στήλη Α	Στήλη Β
1. 1908	α. Είσοδος του Ελληνικού Στρατού στη Θεσσαλονίκη
2. 21 Φεβρουαρίου 1913	β. Συνθήκη του Λονδίνου
3. 17 Μάη 1913	γ. Κατάληψη των Ιωαννίνων από τον Ελληνικό Στρατό
4. 28 Ιουλίου 1913	δ. Κίνημα των Νεότουρκων
5. 26 Οκτώβρη 1912	ε. Συνθήκη Βουκουρεστίου

ΑΣΚΗΣΗ 3

Σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε Σ ή Λ:

- Κατά τον Α΄ Βαλκανικό πόλεμο οι Έλληνες κατέλαβαν τη Δυτική Θράκη.
- Ο διάδοχος Κωνσταντίνος εισήλθε επικεφαλής του ελληνικού στρατού στη Θεσσαλονίκη, ύστερα από αυστηρή διαταγή του Ελ. Βενιζέλου.
- Επικεφαλής του Ελληνικού στόλου ήταν ο Π. Κουντουριώτης.
- Στο Β΄ Βαλκανικό πόλεμο η Ελλάδα, η Σερβία, η Βουλγαρία και το Μαυροβούνιο ήταν σύμμαχοι.
- Στο Β΄ Βαλκανικό πόλεμο οι Βούλγαροι ανακατέλαβαν τη δυτική Θράκη.

ΜΕΡΙΚΑ ΑΚΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Με ποια συνθήκη τερματίστηκε ο Β' Βαλκανικός Πόλεμος, ποιοι οι όροι της και ποια ζητήματα παρέμεναν εκκρεμή μετά την υπογραφή της;
2. Ποια είναι η εδαφική υπόσταση της Ελλάδας (ποια τα εδαφικά οφέλη) μετά τη λήξη των Βαλκανικών πολέμων και ποια εθνικά ζητήματα παρέμειναν εκκρεμή;
3. Πώς διαμορφώθηκε η τύχη των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου από την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων μέχρι και την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου;
4. Ποια υπήρξε η τύχη της Β. Ηπείρου από την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων μέχρι και την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου;
5. Πώς διαμορφώθηκε η οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους;

▲ <http://users.sch.gr/maritheodo/history-pi/section2/lemmata/2-1-9.htm>

Κεφάλαιο έκτο: 1909-1913

Ολοκληρώνοντας το κεφάλαιο θυμόμαστε ότι...

- το κίνημα του 1909 έθεσε επιτακτικά το ζήτημα της «ανόρθωσης» της χώρας και έγινε δεκτό με ενθουσιασμό από μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας
- μετά το 1909 στην ελληνική πολιτική ζωή κυριάρχησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, εφαρμόζοντας ριζοσπαστικές αλλαγές με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την εδαφική επέκταση της χώρας
- με τους βαλκανικούς πολέμους η Ελλάδα σχεδόν διπλασιάστηκε εδαφικά και πληθυσμιακά.